

Komunitní práce

Pojmy, definice, historie ...

Renata Baxová

KOMUNITA = COMMUNITAS

Lidské společenství, jehož příslušníci jsou spojeni určitou spřízněností a vzájemnou spoluprací.

KOMUNITA – DALŠÍ DEFINICE

Lidé, kteří žijí v **geograficky definované oblasti**, existují mezi nimi **vzájemné sociální vazby**, a kteří jsou **citově vázáni k sobě navzájem a k místu, kde žijí**.

(Mattesich, Money, Roy, 1997 in Matoušek 2003)

Komunita je **vymezena hranicemi**, je **postavena na pilířích a má strukturu**.

(Mattesich, Money, Roy, 1997 in Matoušek 2003)

Komunita je **místo, kde člověk získává emociální podporu, ocenění a praktickou pomoc v každodenním životě**.

(Hartl, 1997)

KOMUNITA dle J. W. GARDNERA

- je různorodou jednotou
- má **společný základ** sdílených hodnot
- vyznačuje se **vzájemnou péčí, důvěrou a týmovou prací**
- má rozvinutou **efektivní vnitřní komunikaci**
- **usnadňuje lidem účast na veřejných věcech**
- vytváří si **vlastní identitu, záměry**
- vytváří si **vnitřní i vnější vazby**
- **předává své hodnoty** další generaci
- je **otevřena do budoucnosti**
- má **vyvážené institucionální uspořádání**

TYPY KOMUNIT

- **Občanská**
- **Terapeutická**
- **Výcviková**
- **Spirituální**

KOMUNITNÍ PRÁCE

Podpora a pomoc členům komunity směřující ke **zlepšení** jejich dovedností, které jim umožní řešit problémy komunity **vlastními silami**.

Metoda, která směřuje k vyvolání nebo podporování změny v rámci místního společenství a **využívá lidských zdrojů v komunitě**.

SMYSL KOMUNITNÍ PRÁCE

Aktivizovat členy komunity, aby se sami postarali o řešení společných problémů.

Zvyšovat toleranci, **dobré sousedství** a **sociální odpovědnost**, a tím snižovat intoleranci.

ZNAKY KOMUNITNÍ PRÁCE

- používá se pro řešení problémů a pro navození změny v komunitě
- vztahuje problémy jedinců a skupin ke zdrojům a možnostem místní komunity
- vede k přerozdělení a sdílení zdrojů, odpovědnosti a kompetencí
- zapojuje do řešení problému a do rozhodování a života komunity její občany, stejně tak jako místní organizace a instituce
- rozšiřuje možnosti lidí ovlivnit to, co se s nimi děje

KOMUNITNÍ PRÁCE

Metoda univerzální i variabilní

KOMUNITNÍ PRÁCE

Předpoklad úspěchu ...

**Dobrá znalost příslušné obce nebo
společenství a jejich institucí.**

KOMUNITNÍ PÉČE

Uspořádání služeb, které jsou zaměřeny na **ohrožené jedince** nebo skupiny v dané komunitě.

Směřování k takovému **uspořádání služeb** pro skupiny „na okraji“, aby mohly zůstat se svým handicapem (v nastalé složité sociální situaci) ve své komunitě a žít v ní plnohodnotný život.

Opak institucionální péče.

KOMUNITNÍ PŘÍSTUP

Vytváří **příležitost pro diskusi a spolupráci** jednotlivců a skupin při řešení problémů a rozvoji komunity.

Zahrnuje **spolupráci sektorů v komunitě**, tj. sektoru veřejného, podnikatelského a místních občanů za účelem vyvolání změny na místní úrovni.

HISTORIE A VÝVOJ KOMUNITNÍ PRÁCE

- **Vznik komunitní práce**
- **Přelom 20. století**
- **Druhá polovina 20. století**
- **Současnost**

VZNIK KOMUNITNÍ PRÁCE

- **Období industrializace a urbanismu** - rozpad tradičních komunit, vznik nových sociálních problémů (nezaměstnanost, chudoba)
- Průkopník **Samuel Augustus Barnett** – Anglie, v roce 1873 začal organizovat vzájemnou pomoc farníků, zkoumal příčiny chudoby, v roce 1884 založil univerzitu **Toynbee Hall**, kde mohli studovat bohatí i chudí studenti
- **První komunitní organizace** - The Charity Organization Societies (1877), New York Association for Improving the Condition of the Poor (1843) – zapojení dobrovolníků (friendly visitors)

PŘELOM 20. STOLETÍ

- **Rozvoj komunitních center** (Anglie, USA)
- Útlum v období hospodářské krize
- Zaměření - pomoc sociálně potřebným, **spolupráce národních organizací**
- Sociální pracovníci přecházejí do ulic – **rozvoj terénní práce**
- Začíná se pracovat s **širším kontextem**, než je problém klienta (s rodinou, komunitou apod.) – **modelace života komunity**

DRUHÁ POLOVINA 20. STOLETÍ

- **60. léta**
 - krize demokracie – radikální změny (hippie, květinová revoluce)
 - **spolupráce sociálního a zdravotního sektoru** (např. USA)
 - řešení nezaměstnanosti, vzdělání, kriminality, vojáci z Vietnamu
 - **následná péče o propuštěné pacienty**
 - **multikulturní práce** s rozdílnými skupinami populace
 - **transformace ústavů** – síť extramulárních služeb (chráněná práce, bydlení)
 - komunitní práce jako obor na VŠ

DRUHÁ POLOVINA 20. STOLETÍ

- **70. - 80. léta**

- **vývoj** koncepce komunitní práce, úloha komunitních pracovníků se zvyšuje – stávají se zaměstnanci jak veřejného sektoru, tak NNO

- **90. léta**

- komunitní práce součástí sociálních služeb
- trend – **pomoc lidem ohroženým sociálním vyloučením** k začlenění do komunity
- **podpora obyvatel** komunity participovat na jejím dění
- USA x Evropa

... A CO U NÁS?

- **nemáme historii** komunitní práce
- zájmové spolky na přelomu 19. a 20. století
- možný vývoj přerušen válkami
- **po roce 1948 centralizace** a potlačení jakýchkoliv aktivit
- **určitá obnova po roce 1989**
- v polovině 90. let **vznikají zastřešující organizace** pro komunitní rozvoj za významné zahraniční finanční pomoci
- po roce 2000 se **zahajuje proces komunitního plánování sociálních služeb**

SOUČASNOST

U nás

- **skutečný rozvoj až od 90. let 20. století**
- **NNO jako iniciátoři**
- **limitující podmínky**
 - malá připravenost lidí pospolu řešit společné problémy
 - převládající očekávání obyvatel komunity, že k řešení problémů na místní úrovni jsou určeni jiní lidé než oni
 - nastavení úřadů spíše na „řízení lidí“ než na podporu participace
 - omezené množství finančních prostředků
 - tam, kde se komunitní práce používá, vytvářejí se tzv. ostrůvky pozitivní deviace, ale podmínky pro systémová opatření chybějí

SOUČASNOST

Zahraničí

- **více** finančních prostředků i dobrovolníků
- Nizozemí – **deinstitutionalizace**, streetwork
- Velká Británie – podpora **vyváženosti služeb**
- USA – silný vliv „**komunitní nadace**“

TYPY KOMUNITNÍCH ORGANIZACÍ - ČR

- **Komunitní nadace**
- **Komunitní koalice**
- **Organizace zaměřené:**
 - na komunitní práci v sociální i zdravotní sféře
 - na účast veřejnosti v přípravě rozvojových plánů
 - na ochranu životního prostředí
- **Komunitní školy**
- **Komunitní akce (rituály)**

PROCES KOMUNITNÍ PRÁCE

Fáze komunitní práce

- První fáze – zjišťování a analýza potřeb
- Druhá fáze – plánování
- Třetí fáze – realizace
- Čtvrtá fáze – vyhodnocení

PROCES KOMUNITNÍ PRÁCE

I. ZJIŠŤOVÁNÍ A ANALÝZA POTŘEB

Vycházíme z potřeb dané komunity.

PROCES KOMUNITNÍ PRÁCE

II. PLÁNOVÁNÍ

- **cíl procesu**
- **odhadnout časovou, finanční, personální náročnost a zvolit vhodnou metodu implementace**
- **komunitní projekt**
- **komunitní změna**

PROCES KOMUNITNÍ PRÁCE

III. REALIZACE

- realizace projektu a stanovených aktivit
- důležitou roli hraje komunikace
- metody skupinového vyjednávání, facilitace, mediace a různé formy zapojování veřejnosti

PROCES KOMUNITNÍ PRÁCE

IV. VYHODNOCENÍ

- **evaluace**
- **komplexní proces shrnující hodnocení různých zájmových skupin v rámci komunity**
- **nutná podmínka pro další pokračování projektu (práce, aktivit)**

KOMUNITNÍ PRACOVNÍK

Dovednosti

- uvědomuje si svůj vliv na lidi
- chápe napětí, které může vzniknout z odlišností mezi lidmi na základě rasy, pohlaví, věku, postižení, víry a jiné
- zná klíčové sociální problémy, jako jsou sociální práva, nezaměstnanost, bydlení, vztah generací a další
- dokáže žít uprostřed konfliktu, umí naslouchat potřebám jednotlivých skupin žijících v komunitě
- umí pomoci obyvatelům komunity zapojit se do procesu a měl by být schopen napsat (komunitní) projekt

CÍLOVÉ SKUPINY KOMUNITNÍ PRÁCE

- **národnostní menšiny**
- **přistěhovalci**
- **bezdomovci**
- **mladí lidé žijící alternativním způsobem života**
- **lidé závislí na drogách**
- **nezaměstnaní**
- **osoby se zdravotním postižením**

PROXIMA
SOCIALE

Služby
v komunitě

**Děkujeme
za pozornost**

Proxima Sociale o.p.s.
Rakovského 3138/2
143 00 Praha 4 – Modřany